

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ เพราะการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคล ซึ่ง ปัญญา สาธิต ใค้อธิบาย ความหมายของการศึกษาไว้ดังนี้.

การศึกษาคือ กระบวนการการพัฒนาบุคคลทั้งในด้านจิตใจ นิสัย และคุณสมบัติ อย่างอื่น กระบวนการศึกษาเป็นเพียงเครื่องมือที่คนรุ่นหนึ่งให้แก่คนอีกรุ่นหนึ่ง เครื่องมือนี้ ถ้าไม่นำไปใช้จะไม่เกิดประโยชน์อันใด นอกจากนี้ การศึกษายัง เป็นเครื่องมืออันสำคัญของรัฐในการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของ พลเมือง เพื่อให้เกิดความมั่นคงของรัฐตามที่รัฐต้องการ ทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมือง (ปัญญา สาธิต 2526 : 19)

ประเทศไทยซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ได้เห็นความสำคัญของการศึกษา เป็นอย่างมาก โดยรัฐบาลปัจจุบันได้ระบุเป็นแนวนโยบายการศึกษาของรัฐไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ข้อ 10 ความว่า "รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษา โดยถือว่าการศึกษามีความสำคัญในอันดับสูงยิ่งแห่งกิจการของรัฐ" โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาในระดับกลาง สำหรับพัฒนา กำลังคนส่วนใหญ่ของประเทศในกลุ่มอายุ 12 - 14 ปี สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น และ กลุ่มอายุ 15 - 17 ปี สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้คุณภาพอันจะเป็นทรัพยากร มนุษย์ที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนเทคโนโลยีของประเทศ โดยส่วนรวม จากแผนการศึกษา พุทธศักราช 2520 นี้กล่าวไว้ว่า การศึกษาระดับ มัธยมศึกษาเป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและ

วิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคล
เข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม (สำนักงานรัฐมนตรี
2529 : 15)

การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงมาโดย
ตลอดจนถึงปัจจุบัน ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและ
การเพิ่มของประชากรที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว แต่การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา
ยังไม่กว้างขวางและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เมื่อพิจารณาจากกลุ่มประชากรในวัยที่ควร
จะได้รับการศึกษานี้ จากรายงานการวิจัยประสิทธิภาพของการมัธยมศึกษาของสำนักงาน
คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ พบว่า การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาทั้งหมดสามารถ
จัดให้การศึกษาได้ประมาณร้อยละ 25 ของคนกลุ่มนี้เท่านั้น โดยจัดได้ประมาณร้อยละ 35
สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น และประมาณร้อยละ 15 สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย
นอกจากนี้ อัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษายังมีความแตกต่างมากระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ
(สำนักงานรัฐมนตรี 2529 : 2)

นอกจากปัญหาค่าเงินปริมาณแล้ว คุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ก็เป็นปัญหา
สำคัญอีกประการหนึ่ง จากผลการประเมินสภาพการจัดการศึกษาและการประเมินผล
แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ซึ่งได้มีการวิเคราะห์
สภาพของการมัธยมศึกษาทั้งระบบ โดยพิจารณาจากปัจจัยในการจัดมัธยมศึกษา กระบวนการ
จัดมัธยมศึกษาและผลการจัดมัธยมศึกษา พบว่า ยังมีความแตกต่างกันในด้านพื้นฐานของ
ตัวนักเรียนเอง ด้านสุขภาพ ด้านปัจจัย และกระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียน
ซึ่งมีผลทำให้ผลผลิตของการจัดการศึกษามีคุณภาพแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก
นักเรียนซึ่งมีพื้นฐานต่างกันอยู่แล้ว ได้รับสภาพของปัจจัยและกระบวนการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนที่แตกต่างกัน ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา การเปลี่ยนแปลง
หลักสูตรและการเปลี่ยนแปลงวิธีการวัดผลของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้แต่ละโรงเรียน
จัดทำแผนการทดสอบและประเมินผลการเรียนเอง ดังนั้น คุณภาพการศึกษาจึงแตกต่าง
กันออกไปตามสภาพโรงเรียน จังหวัด และเขตการศึกษา นอกจากนี้ การจัดโปรแกรม
การเรียนการสอนยังไม่เอื้ออำนวยต่อการศึกษาคือในระดับสูงขึ้นไปหรือออกไปประกอบ
อาชีพ (สำนักงานรัฐมนตรี 2529 : 39) ซึ่งปัญหาทั้งกล่าวนี้ มีผลกระทบต่อดู

ผู้สอนโดยตรงที่จะต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งครูจะต้องได้รับการเสริมสร้างพัฒนาอยู่เสมอ

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จึงได้ประกาศนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) นโยบายข้อ 2 ความว่า (กระทรวงศึกษาธิการ 2528 : 6)

เร่งรัดพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการศึกษาทุกประเภทให้มีคุณภาพ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ มุ่งเน้นให้กระบวนการสอนแต่ละวิชา และการจัดกิจกรรมการศึกษาก่อให้เกิดผลการเรียนด้านสติปัญญา ทักษะ ปฏิบัติ คุณธรรม ค่านิยม ตามลักษณะวิชาและกิจกรรมการศึกษานั้น ให้นักเรียนสามารถนำประสบการณ์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการคิด การทำ การแก้ปัญหาและการปรับตัวความสภาพของเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนางานอาชีพ และพัฒนาสังคม โดยกำหนดให้มีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและการประเมินผล เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

ส่วนนโยบายด้านบริหารและสนับสนุน กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมายให้ระบบการนิเทศได้รับการปรับปรุง โดยเฉพาะการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีส่วนช่วยและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ 2528 : 49) ในทางปฏิบัติ กรมสามัญศึกษาได้กำหนดมาตรการในการปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ 117 มาตรการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ข้อ 2.13 "เร่งรัดพัฒนาครู อาจารย์ เป็นกรณีพิเศษ ให้ได้กระทำหน้าที่ของครูที่สมบูรณ์ มีความสามารถเป็นเลิศทางวิชาการ ให้ครูมีหลักการ เทคนิค วิธีการในการสอน และการจัดกิจกรรมนักเรียนให้เหมาะสมกับวิชาการนั้น ๆ" (กรมสามัญศึกษา 2530 : 44) ซึ่งแนวทางในการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ก็จะต้องอาศัยการนิเทศการศึกษา แต่ปัจจุบันการนิเทศการศึกษาจากภายนอกโดยศึกษานิเทศก์ ไม่สามารถกระทำไ้ทั่วถึง ทั้งนี้ จากการสำรวจ

จำนวนศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาทั่วประเทศ มีจำนวน 516 คน (กรมสามัญศึกษา 2530 : 256 - 378) เมื่อเทียบกับจำนวนครูทั่วประเทศ มีจำนวน 99,937 คน (กรมสามัญศึกษา 2530 : 2) คิดเป็นอัตราส่วนศึกษานิเทศก์ 1 คนต่อครู 193 คน

คุณลักษณะ คุณหาทอง ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในทัศนะของผู้บริหาร ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 9 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ที่เป็นปัญหามากคือ จำนวนศึกษานิเทศก์กับจำนวนครูในโรงเรียนไม่ได้สัดส่วนกัน (คุณลักษณะ คุณหาทอง 2525 : 147) ทั้งนี้ ศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถสนองความต้องการการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง และอีกประการหนึ่ง สภาพปัญหาและความต้องการแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์จากภายนอกจะรู้สภาพปัญหา และความต้องการของโรงเรียนที่แท้จริงได้ การสนองตอบความต้องการจึงเป็นไปได้ยาก และที่สำคัญที่สุดเพื่อให้เป็นการสอดคล้องกับปรัชญา หลักการ และวิธีการของการนิเทศการศึกษาในปัจจุบัน การนิเทศการศึกษาที่จะเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด จะเกิดขึ้นโดยความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอ จึงสมควรจะได้ใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด นั่นคือ การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

เสาวภา เขาวนซ์ลากร ได้กล่าวถึง ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ว่า "แนวโน้มของการมัธยมศึกษาในอนาคตประการหนึ่งก็คือ การเพิ่มจำนวนโรงเรียน จะเกิดกับผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในอนาคต จะต้องเพิ่มศึกษานิเทศก์มากขึ้น คุณสมบัติของศึกษานิเทศก์ก็ต้องเปลี่ยนไป เพราะครูอาจารย์ในโรงเรียนมีวุฒิสูงขึ้น หรือถ้าจำนวนศึกษานิเทศก์มีไม่พอเพียง การนิเทศก็ต้องเป็นไปในลักษณะของการกระตุ้นให้เกิดการนิเทศภายในโรงเรียนให้มากขึ้น ฉะนั้น ระบบการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องจัดขึ้นควบคู่ไปกับการนิเทศการศึกษาจากภายนอก เพื่อให้เกิดคุณภาพทางการศึกษา อันเป็นสิ่งพึงปรารถนา (เสาวภา เขาวนซ์ลากร 2525 : 21 - 22)

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นความพยายามอย่างหนึ่งในอันที่จะปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น เป็นการนิเทศการศึกษาโดยบุคลากรในโรงเรียนเอง ผู้นิเทศได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาหรือหัวหน้าสาย ตลอดจนครูในโรงเรียนด้วยกันเอง ซึ่งในเรื่องนี้ กลิคแมน (Glickman 1981 : 6) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรเริ่มต้นจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับปัญหามากที่สุดคือ ครู และต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา หรือหัวหน้าสายวิชา ผู้นำทางวิชาการ นักพัฒนาหลักสูตร และเจ้าหน้าที่ธุรการของโรงเรียน สิปพนนท์ เกตุทัต (2518 : 132) ได้กล่าวว่า ทางหนึ่งที่จะช่วยให้การใช้หลักสูตรใหม่บรรลุเป้าหมายได้ โดยการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้น เพื่อที่จะแก้ปัญหาในด้านการศึกษาและการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนโดยตรงเป้าหมายที่สุด ก็โดยการที่โรงเรียนจัดทำแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของตนเอง ซึ่งคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการศึกษา การปฏิรูปการศึกษา รายงานไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนที่ได้ผลแท้จริง จะต้องเป็นการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเอง

จากผลการวิจัยในทางปฏิบัติ การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โรงเรียนยังประสบปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน ปัญหาและอุปสรรคที่ได้รับการระบุนามากคือ ด้านบุคลากร ดังเช่นในปี พ.ศ.2525 เสาวภา เขาวนซ์ลากร ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาที่ควรจัดขึ้นภายในโรงเรียน พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศอย่างแท้จริง ตลอดจนไม่ศรัทธาในตัวผู้นิเทศภายใน (เสาวภา เขาวนซ์ลากร 2525 : 9, 274-277)

ในปี พ.ศ.2527 ว่าที่ร้อยตรีประสงค์ สังชะไซอ ได้ทำการวิจัยความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4 ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดบุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศที่มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและความชำนาญ ในการนิเทศ ทำให้ครูไม่มีความศรัทธา

คือนิติเทศ (ประสงค์ สังฆะไชย 2527 : 136) ต่อมาในปี พ.ศ. 2528 นายนิวัตร นาคะเวช ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 4 ในด้านปัญหา และอุปสรรคพบว่า มีความสอดคล้องกัน (นิวัตร นาคะเวช 2528 : 158)

ในปี พ.ศ. 2529 ศิริวิรรณ ฉายะเกษคริน ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 5 พบว่า อุปสรรคและปัญหาทางค่านิยมบุคลากร ผู้นิเทศภายในโรงเรียนยังขาดคุณลักษณะขาดความรู้ และทักษะในการนิเทศและขาดการแนะนำจากผู้มีความรู้ ความสามารถ เฉพาะด้าน (ศิริวิรรณ ฉายะเกษคริน 2529 : ๑-๓)

จากข้อความและงานวิจัยดังกล่าว อุปสรรคและปัญหาประการหนึ่งในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่สำคัญได้แก่ ผู้ทำหน้าที่นิเทศขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรในโรงเรียน ครูไม่ยอมรับ ขาดความเชื่อถือและไม่ศรัทธาคือนิติเทศ การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ปัจจัยที่สำคัญยิ่งก็คือ ผู้นิเทศเองจะต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรในโรงเรียนเป็นที่ เชื่อถือ และศรัทธาของครู ซึ่งจะทำให้เกิดการประสานสัมพันธ์อันดี ไว้นั้นเชื่อใจและร่วมมือกัน ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นศึกษานิเทศก์ ได้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญอย่างยิ่งที่จะศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไป เผยแพร่และเสริมสร้างงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และเพื่อช่วยให้ผู้บริหารพิจารณา นำผลงานวิจัยนี้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรในโรงเรียนให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อขจัดปัญหาดังกล่าว ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือกำหนดในการพัฒนาบุคลากรอันได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และครูที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยตำแหน่งหน้าที่อยู่แล้ว ให้พัฒนาปรับปรุงคุณลักษณะของตนเองให้สอดคล้องและเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ 3 ด้านคือ คุณลักษณะด้านส่วนบุคคล คุณลักษณะด้านวิชาชีพ และคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม
2. ประชากรในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ปฏิบัติงานในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2531 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยจากประชากรทุกเขตการศึกษาทั่วประเทศ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้ การรับรู้ของครูไม่ว่าจะเป็นครูปฏิบัติการสอนหรือครูสนับสนุนการสอน ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ถือว่าเป็นตัวแทนการรับรู้ของครูทั้งหมด
2. การรับรู้ของผู้บริหารไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ถือว่าเป็นตัวแทนการรับรู้ของผู้บริหารทั้งหมด

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนมีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก และแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่นี้เทศการศึกษากภายในโรงเรียนให้สามารถปฏิบัติงานนี้เทศการศึกษากภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้นี้เทศการศึกษากภายในโรงเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้นี้เทศและผู้รับการนี้เทศ

3. ผลการวิจัยจะช่วยให้ผู้นี้เทศการศึกษากภายในโรงเรียนมีเครื่องมือตรวจสอบคุณลักษณะของตัวเองเพื่อพัฒนาปรับปรุงตนเองให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์

คำถามที่ใช้ในการวิจัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะท่าทาง อุปนิสัยและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้นี้เทศการศึกษากภายในโรงเรียนในค่านต่าง ๆ ดังนี้

1. คุณลักษณะค่านส่วนตัว
2. คุณลักษณะค่านวิชาชีพ
3. คุณลักษณะค่านคุณธรรม และจริยธรรม

คุณลักษณะค่านส่วนตัว หมายถึง คุณลักษณะทางบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ซึ่งแสดงออกตามแบบฉบับของแต่ละบุคคล

คุณลักษณะค่านวิชาชีพ หมายถึง คุณลักษณะในค่านความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่นำไปใช้ในการนี้เทศการศึกษากภายในโรงเรียนให้บังเกิดผลสำเร็จ

คุณลักษณะค่านคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการวางตัวอย่างมีแบบแผนอยู่ในกรอบธรรมเนียมของสังคมและศีลธรรมอันดีงาม

ผู้นี้เทศการศึกษากภายในโรงเรียน หมายถึง บุคลากรที่อยู่ภายในโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้บริหารโรงเรียน

ให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อ
ช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอนให้มี
ประสิทธิภาพ

ผู้บริหาร

หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วย
ครูใหญ่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

ครู

หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าหมวดวิชา ครูปฏิบัติ
การสอนและครูสนับสนุนการสอนในโรงเรียนมัธยม
ศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

มีดังต่อไปนี้

1. กำหนดกรอบแนวความคิด

การกำหนดกรอบความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายใน
โรงเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาคุณลักษณะของผู้นำที่นิเทศการศึกษาจากเอกสาร วารสาร
และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาหลายเล่ม ได้แก่

- 1.1.1 การนิเทศการศึกษา
- 1.1.2 หลักการนิเทศการศึกษา
- 1.1.3 คู่มือนิเทศการศึกษา
- 1.1.4 คู่มือศึกษานิเทศก์
- 1.1.5 หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร
- 1.1.6 ประมวลบทความการนิเทศการศึกษา
- 1.1.7 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์
กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2519

- 1.1.8 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์
กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2530
 - 1.1.9 ระเบียบว่าด้วยการแต่งตั้งหัวหน้าหมวดวิชาและรอง
หัวหน้าหมวดวิชา ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2522
 - 1.1.10 บทความเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการนิเทศการศึกษา
และการบริหารโรงเรียน
 - 1.1.11 บทความ หลักการและเป้าหมายของการนิเทศการศึกษา
 - 1.1.12 รายงานการสัมมนาเรื่อง การนิเทศการศึกษาภายใน
โรงเรียน
 - 1.1.13 เอกสารคู่มือการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
 - 1.1.14 เอกสารการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
มัธยมศึกษา
 - 1.1.15 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้นิเทศ
การศึกษา
- 1.2 รวบรวมและวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาจากข้อ 1.1
 - 1.3 กำหนดองค์ประกอบเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายใน
โรงเรียน ในด้านต่าง ๆ จากการรวบรวมและวิเคราะห์ในข้อ
1.2
 - 1.4 นำผลจากข้อ 1.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศึกษานิเทศการศึกษา
จำนวน 9 คน ตรวจสอบเพื่อดูความครอบคลุมและความเหมาะสม
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 2.1 นำผลจากการพิจารณาตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญจากข้อ 1 (1.4)
มาสร้างเป็นเครื่องมือเพื่อทำการวิจัย
 - 2.2 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่ม
ตัวอย่าง จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 15 คน และครู
จำนวน 15 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ภาษา

2.3 นำผลจากการทดลอง ใช้เครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วจัดทำเป็นเครื่องมือแบบสอบถามสำหรับใช้ในภาคสนาม
จริง

3. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ประกอบด้วย
แบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบเกณฑ์ประมาณค่า (Rating Scale)
และแบบปลายเปิด (Open ended) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตามเกี่ยวกับ
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง อาชวราชการและ
วุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบเกณฑ์ประมาณค่า (Rating scale) ตามเกี่ยวกับ
คุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะด้านส่วนตน
คุณลักษณะด้านวิชาชีพ และคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิด (Open ended) ตามเกี่ยวกับคุณลักษณะ
ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประการอื่น นอกเหนือจากที่ปรากฏในแบบสอบถาม
ตอนที่ 2

4. ประชากร

ประชากรในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษาทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น 93,937 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน
จำนวน 5,232 คน และครูจำนวน 88,705 คน

5. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน
จำนวน 360 คน และครู จำนวน 384 คน โดยคำนวณจากตารางสำเร็จของ Krejcie
and Morgan (1970 : 608) รวมกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งสิ้น 744 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบ่งตามกลุ่ม (Cluster Sampling) คือ กำหนดเขตการศึกษาต่าง ๆ แล้วแบ่งตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละเขตการศึกษา เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างการวิจัยกระจายครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ แล้วในแต่ละเขตการศึกษาเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ให้ทุกหน่วยประชากรมีโอกาสที่จะถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเท่ากัน ดังแสดงในตารางที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำแนกตาม
เขตการศึกษา

เขตการศึกษา	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
1	208	6,077	6,285	14	26	40
2	146	2,033	2,179	10	9	19
3	492	8,253	8,745	33	36	69
4	163	2,459	2,622	11	11	22
5	369	5,375	5,744	25	23	48
6	372	5,771	6,143	26	25	51
7	521	6,944	7,465	36	30	66
8	483	7,183	7,666	33	31	64
9	502	7,807	8,309	36	34	70
10	553	9,326	9,879	38	40	78
11	531	8,215	8,746	37	36	73
12	382	5,436	5,818	26	24	50
กรุงเทพมหานคร	510	13,826	14,336	35	59	94
รวม	5,232	88,705	93,937	360	384	744

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งและเก็บแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูล โดยใช้บริการทางไปรษณีย์ทั้งหมด

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์คำนวณค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าอัตราส่วนวิกฤติ (t-test)

7.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (Percentage)

7.2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศูนย์เหตุการณ์ศึกษาภายในโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็นรายกลุ่มผู้บริหารและครู โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ความแตกต่างความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารกับครู โดยใช้ทดสอบค่าอัตราส่วนวิกฤติ (t-test)

7.3 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศูนย์เหตุการณ์ศึกษาภายในโรงเรียนแบบปลายเปิด วิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้ความถี่

8. การเสนอผลการวิจัย

ในการเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนในการเสนอ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย

- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- สมมุติฐานของการวิจัย
- ข้อตกลงเบื้องต้น
- ประโยชน์ของการวิจัย

- คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย
- วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย